

Plaće, porezi, doprinosi i mirovine u razvijenim zemljama

U ovom prilogu iznosimo podatke o prosječnim radničkim bruto-plaćama, porezima koje plaćaju poslodavci za socijalnu sigurnost radnika, doprinosima za socijalnu sigurnost koje plaćaju sami radnici, minimalnim davanjima za stare osobe te relativnoj visini mirovina u razvijenim zemljama.

Prve četiri tablice sadrže podatke za zemlje OECD, a peta za deset zemalja Europske zajednice. (Nakon sporazuma u Maastrichtu 1991. godine - Europska unija).

Tablica 1.

Prosječne godišnje bruto - plaće radnika u zemljama OECD 1992. godine - u USA - dolarima

Zemlja	Prosječna godišnja radnička bruto-plaća u USA-dolarima*	Indeks u odnosu na prosjek**
Australija	22.136	111
Austrija	18.613	94
Belgija	21.144	106
Kanada	24.011	121
Danska	22.676	114
Finska	16.649	84
Francuska	16.733	84
Njemačka	23.540	118
Grčka	(4.959)	-
Irska	18.960	95
Italija	18.349	92
Japan	20.704	104
Luksemburg	22.957	115
Nizozemska	18.268	92
Novi Zeland	19.620	99
Norveška	20.816	105
Portugal	8.700	44
Španjolska	14.704	74
Švedska	17.010	86
Švicarska	25.225	127
Turska	(10.735)	-
Velika Britanija	21.515	108
SAD	24.256	122
Prosjek **		100

* Plaće u dolarima izračunate su s obzirom na kupovnu moć.

** Prosjek ne uključuje Grčku i Tursku budući da podaci za te zemlje nisu iz 1992. godine

Izvor: OECD (1980, 1987, 1990, 1993) *The tax/benefit position of production workers*, Paris

OECD (1987) *National account, 1970-1985: Purchasing power parities supplement*, Paris

Prosječne radničke bruto-plaće preračunate su, radi uporedivosti, u USA-dolare prema kupovnoj moći nacionalnih valuta. Kako vidi-

mo, one variraju u rasponu 1:5. Najviše su bile u Švicarskoj, SAD i Kanadi, a najniže u Grčkoj, Portugalu i Turskoj.

Tablica 2.

Doprinosi za socijalnu sigurnost koje plaćaju poslodavci u zemljama OECD 1991. i 1992. godine

Zemlja	Doprinosi za socijalnu sigurnost koje plaćaju poslodavci u % unutrašnjeg bruto-proizvoda (GDP)	Doprinosi za socijalnu sigurnost koje plaćaju poslodavci u % od fiskalnih prihoda	Stopa doprinosa za socijalnu sigurnost koju plaćaju poslodavci ^a
Australija	0,0	0,0	0,0
Austrija	6,8	16,2	23,17
Belgija	9,8	21,8	26,49
Kanada	3,8	10,2	6,6 do plafona
Danska	0,3	0,7	(2,5%) od dodane vrijednosti
Finska	2,8	87,5	3,45 ^b
Francuska	12,0	27,1	do 35,58
Njemačka	7,9	20,1	18,25 do plafona
Grčka	5,3	13,8	22,2
Irska	3,4	9,2	12,2 do plafona
Italija	9,2	23,2	50,27
Japan	4,8	15,6	7,5
Luksemburg	6,9	14,2	14,86 do plafona
Nizozemska	3,4	7,1	9,27
Novi-Zeland	0,0	0,0	0,0
Norveška	7,7	16,3	15,2
Portugal	5,8	16,3	24,5
Španjolska	8,8	25,4	31,2
Švedska	14,3	26,9	30,92
Švicarska	3,3	10,6	10,25 do plafona
Velika Britanija	3,7	10,4	10,40 do plafona
SAD	4,9	16,5	7,65 do plafona ^c
Prosjeck OECD	5,4	13,6	-

a) U postotku od prosječne radničke plaće. Ove brojke ne uključuju doprinose za nesreće na poslu i profesionalne bolesti.

b) Ne uključuje obvezne doprinose poslodavaca za mirovine vezane uz plaće.

c) Doprinosi poslodavaca za osiguranje nezaposlenosti na federalnoj razini imaju vrlo nizak plafon.

Izvor: OCDE (1993) *The tax/benefit position of production workers*, ParisOCDE (1993) *Revenue statistics of OECD member countries 1965-1992*, Paris

Doprinosi (kotizacije) poslodavaca za socijalnu sigurnost radnika osjetno su varirale po zemljama. Te su kotizacije u znatnoj mjeri ovisile i o temeljnim obilježjima sustava mirovin-

skog osiguranja. Najviše su bile u Švedskoj i Francuskoj, dok u Australiji i Novom Zelandu takvih kotizacija nije bilo.

Tablica 3.

Prosječne porezne stope na prosječnu plaću radnika-samca u zemljama OECD 1992. godine (porez i doprinos za socijalnu sigurnost u postotku od bruto plaće)

Zemlja	Porez na dohodak u % od plaće	Doprinos za socijalnu sigurnost radnika u % od plaće	Ukupno
Australija	21,9	1,3	23,2
Austrija	8,7	17,1	25,8
Belgija	23,4	13,1	36,5
Kanada	20,4	5,1	25,5
Danska	44,5	2,4	46,9
Finska	29,5	5,6	35,1
Francuska	8,0	18,0	26,0
Njemačka	18,9	18,3	37,2
Grčka	5,8	13,3	19,1
Irska	23,0	7,8	30,8
Italija	18,7	9,4	28,1

Japan	8,4	7,0	15,4
Luksemburg	12,0	12,4	24,4
Nizozemska	12,3	29,6	41,9
Novi-Zeland	24,0	-	24,0
Norveška	20,9	7,8	28,7
Portugal	6,2	11,0	17,2
Španjolska	11,7	6,0	17,7
Švedska	28,0	-	28,0
Švicarska	11,4	10,3	21,7
Velika Britanija	18,0	7,6	25,6
SAD	18,3	7,7	26,0

Izvor: OCDE (1993) *The tax/benefit position of production workers*, Paris

Zanimljivo je koliko se podaci o porezima i doprinosima na plaće radnika razlikuju od zemlje do zemlje. Opterećenje je bilo najveće u Danskoj, Nizozemskoj i Njemačkoj, a naj-

manje u Japanu, Portugalu i Španjolskoj. To govori o usmjerenju sustava socijalne sigurnosti u pojedinim zemljama.

Tablica 4.

Minimalna godišnja davanja starim osobama - sancima 1991. godine (u USA - dolarima)

Zemlja	Iznos u USA-dolarima*	Indeks	Obilježje davanja
Australija	6.834	133	Starosna mirovina
Austrija	6.518	127	Socijalna pomoć
Belgija	6.330	123	Starosna mirovina
Kanada	7.344	143	Osiguranje za starost; dodatak za garantirani dohodak
Danska	6.545	127	Starosna mirovina
Finska	4.647	90	Nacionalna mirovina
Francuska	6.131	119	Mirovina i socijalna pomoć
Njemačka	4.813	93	Socijalna pomoć
Island	7.520	146	Starosna mirovina
Irska	4.727	92	Nekontributivna mirovina
Italija	5.770	112	Kontributivna mirovina
Luksemburg	11.621	226	Garantirani minimalni prihod
Nizozemska	7.380	143	Nacionalna pomoć
Novi Zeland	6.406	124	Nacionalna mirovina
Norveška	6.067	118	Starosna mirovina
Španjolska	3.661	71	Nekontributivna mirovina
Švedska	5.861	114	Starosna mirovina, pomoć za stanovanje
Švicarska	4.897	95	Starosna mirovina, dodatak uz provjeru prihoda
Velika Britanija	5.150	100	Mirovina, dodatak vezan uz prihod
SAD	5.160	100	Bonovi za hranu dodatnog prihoda za sigurnost

* Iznos u USA-dolarima izračunat je s obzirom na kupovnu moć davanja starima u nacionalnoj valuti.

Izvor: Hatland, A.; Øverbye, E.; Vigran, A. (1993) *Minimum income protection during old age in Europe*, Oslo, Institute for Applied Social Research

Pregled o minimalnim davanjima otkriva razlike u socijalnoj sigurnosti starih ljudi po pojedinim zemljama. Također je znakovita forma u kojoj se minimalne naknade daju. U osnovi treba razlikovati uvjetna (socijalna pomoć, na-

knada uz provjeru prihoda, naknada na osnovi doprinosa i sl.) i bezuvjetna davanja starim osobama (starosna mirovina, nacionalna mirovina i sl.)

Tablica 5.

Relativna razina starosnih mirovina u zemljama Europske zajednice 1992. godine (mirovine u postotku od prosjeka neto-plaće manuelnih radnika u manufakturnoj industriji)

Zemlja	Osobna mirovina na osnovi doprinosa	Minimalna mirovina (s jednom uzdržavanom odraslom osobom)	Minimalna davanja za jednu osobu
Belgija	73	80	47
Danska	60	77	52
Njemačka	77	69	39
Grčka	107	114	8
Španjolska	97	98	32
Francuska	88	83	46
Irska	42	62	35
Italija	89	89	19
Luksemburg	78	77	46
Nizozemska	49	67	49
Portugal	94	98	30
Velika Britanija	44	59	31
Prosjeck EU	75	81	36

Izvor: Komisija Europske zajednice, 1993, str. 54

Visina udjela mirovina u plaćama (replacement rate) najviša je u južnoeuropskim zemljama (Grčka, Portugal, Španjolska, Italija), a najmanja u Velikoj Britaniji i Irskoj. Za razumijevanje tih podataka važno je imati u vidu da neke zemlje imaju samo javni kontributivni si-

stem mirovina (na osnovi doprinosa), dok kod drugih postoje dodatne privatne i profesionalne mirovine, koje ovdje nisu uzete u obzir.

Priredio: Vlado Puljiz